

Національна служба посередництва і примирення

Відділення в Чернігівській області

14000, м. Чернігів, вул. П'ятницька, 39, кімн. 909, тел./факс 776-277

E-mail: dspp_chernigiv@ukr.net

**ІНФОРМАЦІЙНИЙ
БЮЛЕТЕНЬ**

№ 4

**Узагальнені підсумки основної діяльності
відділення Національної служби посередництва і
примирення
в Чернігівській області за 2018 рік**

м. Чернігів

2019

Національна служба посередництва і примирення (НСПП) – постійно діючий державний орган для врегулювання колективних трудових спорів (конфліктів), утворений Президентом України відповідно до Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» та Рекомендацій МОП № 92.

Положення про Національну службу посередництва і примирення затверджується Президентом України.

Основні завдання Національної служби посередництва і примирення:

- ✓ сприяння взаємодії сторін соціально-трудова відносин у процесі врегулювання колективних трудових спорів (конфліктів), що виникли між ними;
- ✓ прогнозування виникнення колективних трудових спорів (конфліктів) та сприяння своєчасному їх вирішенню;
- ✓ здійснення посередництва і примирення під час вирішення колективних трудових спорів (конфліктів);
- ✓ забезпечення здійснення соціального діалогу, вироблення узгоджених пропозицій щодо розвитку соціально-економічних та трудових відносин в Україні;
- ✓ здійснення заходів із запобігання виникненню колективних трудових спорів (конфліктів);
- ✓ підвищення рівня правової культури учасників соціально - трудових відносин.

Web-сайт НСПП: www.nspp.gov.ua

Відділення Національної служби посередництва і примирення в Чернігівській області:

Адреса: 14000, м. Чернігів, вул. П'ятницька, 39, кімн. 909

Телефон: 77-62-77 (факс)

Електронна пошта: dspp_chernigiv@ukr.net

Web-сторінка на офіційному сайті Чернігівської облдержадміністрації:

www.cg.gov.ua (рубрика «Соціальна сфера»)

Керівництво:

Начальник відділення –

Дедіков Олександр Георгійович

Заступник начальника відділення –

Максименко Марина Віталіївна

Протягом 2018 року відділення НСПП (далі – Відділення), виконуючи свої повноваження, реалізовувало завдання, визначені Законами України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)», «Про соціальний діалог в Україні», нормативно-правовими актами Національної служби посередництва і примирення, наказами та розпорядженнями Голови НСПП, Положенням про Відділення.

Спеціалісти Відділення здійснювали заходи щодо:

- сприяння поліпшенню стану соціально-трудова відносин (далі – СТВ) у колективах підприємств, установ, організацій області;
- запобігання виникненню колективних трудових спорів (конфліктів) (далі – ЗКТС(К));
- здійснення посередництва і примирення при вирішенні спорів (конфліктів), забезпечення правового супроводу примирних процедур;
- прогнозування виникнення колективних трудових спорів (конфліктів) (далі – КТС(К));
- підвищення рівня правової культури зацікавлених сторін СТВ щодо законодавчих і нормативно-правових актів НСПП, основних положень трудового законодавства;
- забезпечення поінформованості громадськості, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування про діяльність Національної служби посередництва і примирення й Відділення;
- оцінки відповідності критеріям репрезентативності суб'єктів сторін профспілок та організацій роботодавців на територіальному рівні.

Аналіз стану і динаміки соціально-трудова відносин

Вивчення та аналіз показників соціально-економічного характеру дає підстави стверджувати про наявність у колективах окремих підприємств, установ, організацій районів і міст **об'єктивних** передумов для ускладнення СТВ, що зумовлено:

- складним фінансовим станом багатьох підприємств через низький рівень завантаженості виробничих потужностей, збитковість виробництва;
- недостатньою платоспроможністю замовників та несвоєчасними розрахунками за поставлену продукцію, товари та отримані послуги;
- значною зношеністю основних фондів підприємств, їх енергоємністю;
- обмеженістю інноваційно-інвестиційних можливостей;
- залежністю підприємств від запозичених коштів;
- несвоєчасним і недостатнім фінансуванням підприємств, установ та організацій бюджетами різних рівнів по дотаціях, субсидіях, передбачених чинним законодавством;
- реформою децентралізації та перерозподіл фінансування закладів бюджетної сфери, передача їх на баланс об'єднаних територіальних громад.

В той же час, зберігали свою деструктивну дію **суб'єктивні фактори** негативного впливу на стан СТВ, серед яких:

- низький рівень оплати праці;
- існуючою заборгованістю із виплати заробітної плати найманим працівникам підприємств, установ, організацій;
- наявного безробіття працездатного населення;
- практикою застосування на окремих підприємствах, в установах та організаціях вимушеної неповної зайнятості, робота в умовах неповного робочого дня (тижня);
- небажанням роботодавця визнавати норми галузевої угоди, колективного договору;

- незабезпеченням роботодавцями належних умов праці;
- нереагування або формальне реагування на ускладнення стану СТВ відповідних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
- випадками пасивної позиції представницьких органів найманих працівників на захист соціальних гарантій працюючих.

Довідково. На 01 грудня 2018 р. загальна сума заборгованості з виплати заробітної плати в області становила 17,7 млн.грн, з неї 12,1 млн.грн припадало на економічно активні підприємства. Більше половини суми заборгованості економічно активних підприємств припадало на промисловість (52,3%). Основну частину боргу утворено на підприємствах м. Чернігова (75,4%).

Наявність кожного із зазначених чинників впливало на виникнення ускладнень стану СТВ. Головними, при цьому, залишалися: наявність заборгованості із заробітної плати, порушення встановлених термінів її виплати найманим працівникам.

Впродовж звітнього періоду увага Відділення приділялася пошуку можливих шляхів усунення дестабілізаційних чинників стану СТВ цивілізованим шляхом із застосуванням примирно-переговорних процедур в рамках діючого законодавства.

Враховуючи зазначене, звертаємо увагу всіх зацікавлених сторін соціального діалогу на те, що згідно прогнозних даних у 2019 році можливе виникнення загострення стану СТВ та виникнення конфліктних ситуацій:

на виробничому рівні:

- в галузі добувної і переробної промисловості;
- в бюджетній сфері (освіта, охорона здоров'я).

на територіальному рівні:

- в містах Чернігів, Ніжин.

За результатами аналізу інформацій, отриманих від окремих структурних підрозділів обласної державної адміністрації, районних державних адміністрацій, обласної та міських рад, постійних комісій з питань забезпечення погашення заборгованості із заробітної плати, пенсій інших соціальних виплат та контролю за ефективним використанням бюджетних коштів, профспілкових організацій, завідуючих інформаційно-консультаційними центрами НСПП в районах та містах, викликає занепокоєння через наявність дестабілізаційних чинників (довготривалу заборгованість із виплати заробітної плати найманим працівникам), стан СТВ на окремих підприємствах, в установах та організаціях районів і міст області у:

- ПАТ «Чернігівський завод радіоприладів «ЧеЗаРа» (м. Чернігів);
- ДП «Ніжинський комбінат хлібопродуктів» (м. Ніжин);
- 209 Управління начальника робіт (м. Чернігів);
- Чернігівському філіалі «Чернігівцвільпроектреконструкція» державного підприємства «ДНДПВІ «НДПроектреконструкція» (м. Чернігів);
- ПАТ «Готель «Градецький» (м. Чернігів);
- та інші.

Серед підприємств-банкрутів:

- ДП «Ніжинський ремонтний завод інженерного озброєння» (м. Ніжин);
- ТОВ «Мясо-виробничий комплекс «Панвітек» (м. Мена);
- та інші.

Всім причетним сторонам соціального діалогу пропонуємо зробити відповідні висновки та вжити додаткових дієвих заходів, спрямованих на вирішення проблемних економічно-фінансових питань з метою поліпшення стану СТВ. Адже практика підтверджує, що попередити виникнення конфлікту значно легше й ефективніше тоді, коли сторони ще не протиставили свої інтереси.

В разі виникнення передумов конфліктних ситуацій – просимо терміново інформувати Відділення, задля надання своєчасної роз'яснювальної та правової допомоги сторонам СТВ з питань застосування чинного законодавства відповідно до Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)».

Запобігання виникненню колективних трудових спорів (конфліктів)

У відповідності до затвердженого Плану основних заходів по ЗКТС(К) та сприянні поліпшенню стану СТВ у колективах на 2018 рік, Відділенням здійснювались заходи щодо:

- виявлення і взяття на облік підприємств, установ та організацій, де загострювався стан СТВ між найманими працівниками і роботодавцем через наявність дестабілізаційних чинників;
- здійснення аналізу причин виникнення та пошуку шляхів усунення чинників дестабілізації стану СТВ (у т.ч. під час проведення узгоджувальних зустрічей);
- надання в межах повноважень правової допомоги сторонам СТВ;
- підготовки рекомендацій зацікавленим сторонам щодо шляхів та заходів зі стабілізації стану СТВ;
- зняття з обліку Відділення підприємств, установ, організацій, де вдалося нормалізувати стан СТВ, запобігти виникненню КТС(К);
- інформування місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, організацій профспілок і роботодавців, громадськості про результати діяльності Відділення.

Так, упродовж поточного року на обліку Відділення, з метою ЗКТС(К) перебував **23** випадки дестабілізації стану СТВ (**1** – на початок року, **22** – упродовж року), які охоплювали **2955** працівників на **22** підприємствах, установах, організаціях.

За видами економічної діяльності дестабілізаційні випадки розподілилися наступним чином:

- **5 (21,7%)** – промисловість;
- **5 (21,7%)** – охорона здоров'я та надання соціальної допомоги;
- **4 (17,3%)** - освіта;
- **3 (13,5%)** – водопостачання, каналізація, поводження з відходами;
- **2(8,6%)** – операції з нерухомим майном;
- **2 (8,6%)** – будівництво;
- по **1** (по **4,3%**) – щодо діяльності у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування, державного управління й оборони; обов'язкового соціального страхування.

Основні чинники, які спричинили загострення стану СТВ, стосувались виконання роботодавцями колективних договорів, угод або окремих їх положень (**18**, або **78,2%** від загальної кількості), невиконання вимог законодавства про працю (**5**, або **21,8%**).

Здійснений аналіз чинників свідчить, що причиною їх виникнення стали порушення вимог ст.10, ст.115 КЗпП України, ст.24 Закону України «Про оплату праці» щодо своєчасності виплати заробітної плати; ст.15 Закону України «Про оплату праці»

щодо здійснення оплати праці працівників у першочерговому порядку, ст.7 Закону України «Про колективні договори і угоди».

В рамках реалізації заходів щодо сприяння поліпшенню трудових відносин та ЗКТС(К), працівниками Відділення:

- проведено **106** узгоджувальних зустрічей з керівниками та головами профспілкових комітетів підприємств, установ, організацій з метою виявлення причин ускладнення трудових відносин, пошуку шляхів усунення існуючих чинників дестабілізації та поліпшення в подальшому співпраці;

- взято участь у **27** засіданнях тимчасової обласної і Деснянської та Новозаводської районих у м.Чернігові **комісій** з питань забезпечення погашення заборгованості із заробітної плати, пенсій, інших соціальних виплат та контролю за ефективним використанням бюджетних коштів;

- надано **24 доручення** завідуючим інформаційно-консультаційними центрами НСПП для додаткового вивчення стану СТВ на окремих підприємствах, в установах та організаціях районів і міст. За результатами отриманих відповідей ряд підприємств взято на облік Відділення з метою ЗКТС(К) та віднесено до Бази даних підприємств, що відзначаються підвищеним рівнем конфліктогенності;

- проведено **ряд робочих зустрічей** із: заступником голови Чернігівської обласної ради; керівниками галузевих обкомів профспілок; представниками обласних об'єднань організацій роботодавців; представниками позаштатних інституцій НСПП.

Взагалі в процесі роботи Відділення взаємодіяло з обласною державною адміністрацією та її структурними підрозділами, обласною радою, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, професійними спілками та їх об'єднаннями, об'єднаннями роботодавців, арбітрами, посередниками та завідуючими інформаційно-консультаційними центрами НСПП, керівниками підприємств, установ та організацій області, яким упродовж звітнього періоду направлено **1888** листів-запитів, інформаційних повідомлень, методичних матеріалів та рекомендацій з питань сприяння поліпшенню стану СТВ. Отримано **632** відповіді, що були використані Відділенням під час виконання визначених завдань і функцій.

З особистих питань до Відділення звернулися **55** осіб, які отримали роз'яснення та консультації з питань повноважень НСПП й Відділення, вимог чинного трудового законодавства, механізму правового врегулювання випадків дестабілізації стану СТВ.

В результаті проведеної роботи, упродовж 2018 року за сприяння Відділення, усунено **17** випадків та **17** чинників дестабілізації стану СТВ, або **73,9%** від загальної кількості та погашено заборгованість із заробітної плати, яка стала причиною дестабілізації стану СТВ в сумі **9120,8** тис.грн. Через не врегулювання **5** випадків дестабілізації стану СТВ переросли в КТС(К).

Слід зазначити практику контролю за результатами роботи по ЗКТС(К), яка включає заходи щодо:

- ведення накопичувальних інформаційних справ від початку постановки підприємства, установи, організації на облік Відділення до зняття;
- систематичного наповнення електронної бази даних;
- щоденного ведення стенду динаміки і контролю по ЗКТС(К), а також підведення щомісячних загальних підсумків роботи Відділення.

Відповідно до листа Чернігівської обласної державної адміністрації, підготовлені та направлені **пропозиції** для розробки проекту Регіональної угоди з питань

регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин в області.

Стан і результати задоволення висунутих найманими працівниками або профспілками вимог та вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)

Упродовж 2018 року Відділення сприяло вирішенню **19-ти** вимог, висунутих **580-ма** працюючими у **9-ти** КТС(К), зареєстрованих на **9-х** підприємствах (установах, організаціях) області:

- між найманими працівниками комунального закладу Остерської міської ради Остерська міська лікарня м.Остер Козелецького району Чернігівської області та Остерською міською радою м.Остер Козелецького району Чернігівської області, зареєстрованого НСПП 09.10.2017 року за №280-р (реєстраційний номер 119-17/25-В);

- між найманими працівниками Козелецького районного дочірнього агролісогосподарського спеціалізованого підприємства «Козелецьрайагролісогосп» та Козелецьким районним дочірнім агролісогосподарським спеціалізованим підприємством «Козелецьрайагролісогосп», зареєстрованого НСПП 12.12.2017 за №323-р (реєстраційний номер 133-17/25-В);

- між найманими працівниками філії «Смолинський торфозавод» ДП «Чернігівторф» села Смолин Чернігівського району Чернігівської області та адміністрацією ДП «Чернігівторф» міста Чернігова, зареєстрованого НСПП 30.03.2018 за № 110-р (реєстраційний номер 039-18/25-В);

- між найманими працівниками Кинашівського дошкільного навчального закладу «Світанок» Борзнянської міської ради Чернігівської області та Борзнянською міською радою Борзнянського району Чернігівської області, зареєстрованого НСПП 16.04.2018 за № 121-р (реєстраційний номер 041-18/25-В);

- між найманими працівниками дошкільного навчального закладу №1 комбінованого типу міста Борзни Борзнянської міської ради Чернігівської області та Борзнянською міською радою Борзнянського району Чернігівської області, зареєстрованого НСПП 16.04.2018 за № 122-р (реєстраційний номер 042-18/25-В);

- між найманими працівниками дошкільного навчального закладу №2 «Теремок» міста Борзни Борзнянської міської ради Чернігівської області та Борзнянською міською радою Борзнянського району Чернігівської області, зареєстрованого НСПП 16.04.2018 за № 123-р (реєстраційний номер 043-18/25-В);

- між найманими працівниками комунального підприємства «Замглайводоканал» смт.Замглай Ріпкинського району Чернігівської області та адміністрацією комунального підприємства «Замглайводоканал» смт.Замглай Ріпкинського району Чернігівської області зареєстрованого НСПП 16.05.2018 за № 152-р (реєстраційний номер 057-18/25-В);

- між найманими працівниками філії «Ірванцівський торфозавод ДП «Чернігівторф» села Кути Другі Семенівського району Чернігівської області та адміністрацією ДП «Чернігівторф» міста Чернігова, зареєстрованого НСПП 14.06.2018 за № 182-р (реєстраційний номер 065-18/25-В).

- між найманими працівниками приватного акціонерного товариства «Чернігівський завод радіоприладів» міста Чернігова та адміністрацією приватного акціонерного товариства «Чернігівський завод радіоприладів» міста Чернігова, зареєстрованого НСПП 30.11.2018 за № 366-р (реєстраційний номер 166-18/25-В).

За видами економічної діяльності відповідно до КВЕД КТС(К) розподілились наступним чином:

- охорона здоров'я та надання соціальної допомоги – **1**;
- промисловість – **2**;

- виробництво електричного устаткування - **1**;
- водопостачання, каналізація, поводження з відходами - **1**;
- освіта – **3**;
- сільське, лісове та рибне господарство – **1**.

У зазначених спорах **18** вимог найманих працівників (або **94,7%** від загальної кількості висунутих вимог) стосувались невиконання вимог законодавства про працю, **1** (або **5,3%**) виконання колективного договору, угоди або окремих їх положень.

Упродовж звітнього періоду, згідно нормативно-правових актів НСПП, Відділенням проведено: **5** засідань примирних комісій, **17** засідань трудового арбітражу, **66** узгоджувальних та ряд **робочих** зустрічей із представниками сторін даних КТС(К).

У взаємодії з усіма зацікавленими органами і організаціями, в ході проведення примирно-переговорних процедур **вирішено 7** КТС(К) та **16 вимог** найманих працівників:

В результаті сприяння вирішенню КТС(К) упродовж 2018 року погашено заборгованості із виплати заробітної плати в сумі **3599,2** тис.грн., що становить **79,4%** від суми заборгованості, яка стала основною причиною їх виникнення.

Наразі, Відділення продовжує вживати заходи, спрямовані на сприяння вирішенню **2-х** КТС(К) виробничого рівня у філії «Смолинський торфозавод» ДП «Чернігівторф» села Смолин Чернігівського району Чернігівської області та приватному акціонерному товаристві «Чернігівський завод радіоприладів» міста Чернігова.

З метою привернення уваги громадськості до проблем на підприємствах державної та комунальної власності, де в області НСПП зареєстровані колективні трудові спори (конфлікти), заступником начальника Відділення здійснені виступи під час **нарад** в Чернігівській обласній державній адміністрації, Чернігівській обласній раді, за участю представників органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, профспілок різних рівнів, керівників окремих підприємств та засобів масової інформації. Також, неодноразово здійснювалися виступи на місцевому **радіо та телебаченні**.

Страйки, колективні припинення роботи, акції протесту, пов'язані із ускладненням стану соціально-трудових відносин

У п.р. на території області було проведено **5 акцій** соціального протесту трудових колективів, у т. ч. страйк.

7 листопада 2018 року близько **60** працівників двох структурних підрозділів ДП «Чернігівторф» (Ірванцівський і Смолинський торфозаводи), провели **мирну акцію протесту у формі мітингу** біля будівлі підприємства у м. Чернігові (вул. Громадська, 35-а).

Ініціатором та організатором заходу виступила профспілка ДП «Чернігівторф».

Вимога учасників акції соціального протесту стосувалася призначення нового керівника ДП «Чернігівторф».

Акція протесту не була пов'язана із предметом КТС(К) між найманими працівниками філії «Смолинський торфозавод» ДП «Чернігівторф» та адміністрацією ДП «Чернігівторф».

Враховуючи зазначене, Відділення, в межах визначених повноважень, оперативно надало організаторам акції роз'яснення про порядок дотримання чинного законодавства.

14 листопада 2018 року **19** найманих працівників філії «Смолинський торфозавод» ДП «Чернігівторф» розпочали **безстроковий страйк** у формі припинення роботи.

Таке рішення було прийнято на загальних зборах трудового колективу 29.10.2018 року, та пов'язане із невиконанням вимоги найманих працівників у КТС(К), що стосується оплати праці.

Про запланований захід повідомлено керівництво ДП «Чернігівторф», Гончарівську об'єднану територіальну громаду Чернігівського району, Чернігівську обласну/районну державні адміністрації, Чернігівську обласну раду, Державний концерн «Укрторф», Міністерство енергетики та вугільної промисловості України.

З метою дотримання чинного законодавства, Відділенням постійно підтримувався зв'язок із страйкуючим та органами виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Враховуючи загострення конфліктної ситуації на підприємстві, 19 листопада п.р., в Чернігівській обласній раді була проведена нарада за участі заступника голови облради А. Дідюра, депутата облради Д. Блауша, заступника керівника ДП «Чернігівторф» А. Шугайла, голови Семенівської райради В. Юрченка, керівників торфозаводів В. Огієнко та Ю. Журавльова, голови Територіального форуму профспілкових організацій області С. Павленка., заступника начальника відділення НСПП в Чернігівській області М. Максименко, обласних ЗМІ. За результатами, направлено відповідне звернення до Міністерства енергетики та вугільної промисловості України щодо сприяння вирішенню існуючих проблемних питань підприємства.

У зв'язку із введенням в області воєнного стану, Відділенням терміново направлені відповідні листи-рекомендації до ДП «Чернігівторф».

З 28.11.2018 року страйк найманих працівників філії «Смолинський торфозавод» ДП «Чернігівторф» було **припинено**.

15 листопада 2018 року близько 100 осіб найманих працівників ПрАТ «Чернігівський завод радіоприладів» провели **акцію протесту у формі зборів** біля прохідної підприємства. Ініціаторами та організаторами заходу були працівники збірного цеху.

Учасники зборів висунули до адміністрації ПрАТ «Чернігівський завод радіоприладів» вимогу: «Погасити заборгованість із заробітної плати, яка накопичувалась із 2017 року».

Виконуючи свої повноваження, Відділенням проведено ряд узгоджувальних та робочих зустрічей із головою профспілкової організації та керівником ПрАТ «Чернігівський завод радіоприладів», під час яких надані роз'яснення, консультації та рекомендації щодо вирішення конфліктної ситуації згідно вимог Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)».

19 листопада 2018 року близько 120 осіб найманих працівників ПрАТ «Чернігівський завод радіоприладів» провели **акцію протесту у формі вуличного походу** по вул. Шевченка м. Чернігова.

Відділенням, спільно із головою Деснянської районної у місті Чернігові ради, управлінням праці та соціального захисту населення Деснянської районної у місті Чернігові ради були оперативно вжиті спільні заходи щодо локалізації напруженої ситуації у трудовому колективі. Проведено роз'яснювальну роботу із головою профспілкової організації та керівником ПрАТ «Чернігівський завод радіоприладів» стосовно необхідності вирішення проблемних питань відповідно до вимог Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)».

21 листопада 2018 року близько 130 осіб найманих працівників ПрАТ «Чернігівський завод радіоприладів» провели акцію протесту під стінами Чернігівської обласної державної адміністрації у формі пікетування.

З найманими працівниками підприємства зустрілися: заступник голови обласної державної адміністрації Н. Романова, голова Деснянської районної у місті Чернігові ради В. Грецький, начальник управління промисловості, транспорту і зв'язку облдержадміністрації С. Меженний, заступник начальника Відділення М.Максименко.

За результатами проведених заходів, з метою стабілізації стану СТВ та вирішення існуючих проблем фінансового характеру направлені відповідні листи до керівника ДП «Укроборонпром» та до голови Ради Національної безпеки і оборони України.

Враховуючі вищезазначене, Відділення НСПП, в межах визначених повноважень, здійснює постійний моніторинг стану справ в трудових колективах підприємств з метою залучення зацікавлених сторін соціального діалогу задля вирішення існуючих проблемних питань.

Стан додержання Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)»

В процесі сприяння вирішенню КТС(К), встановлені наступні порушення норм Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)»:

1) ст.5 Закону – щодо порядку і строків розгляду роботодавцем вимог найманих працівників та надіслання свого рішення із соціально-економічним обґрунтуванням найманим працівникам (КЗ Остерської міської ради Остерська міська лікарня, Козелецьке районне дочірнє агролісогосподарське спеціалізоване підприємство «Козелецьрайагролісогосп» с.Кошани Козелецького району, філія «Смолинський торфозавод» ДП «Чернігівторф», КП Замглайводоканал» смт.Замглай Ріпкинського району Чернігівської області, філія «Ірванцівський торфозавод ДП «Чернігівторф» с.Кути Другі Семенівського району Чернігівської області, ПрАТ «Чернігівський завод радіоприладів» м.Чернігова;

2) ст.8 Закону – щодо утворення примирної комісії (ПрАТ «ЧеЗаРа»);

3) ст.11 Закону – щодо утворення трудового арбітражу (три дошкільні навчальні заклади Борзнянської міської ради);

4) ст.13 Закону – щодо неможливості ухилення від участі в примирних процедурах (ПрАТ «ЧеЗаРа», дошкільні навчальні заклади Борзнянської міської ради).

Організаційно-методична робота з арбітрами, посередниками, завідуючими інформаційно-консультаційними центрами НСПП

З метою забезпечення ефективного виконання визначених завдань і функцій, Відділенням сформований позаштатний інститут НСПП у складі **12-ти** арбітрів, **4-ох** посередників та **21-го** завідуючого інформаційно-консультаційними центрами. Завдяки цьому, практично в кожному районі і місті області працюють кваліфіковані спеціалісти, які допомагають Відділенню своєчасно реагувати на виникнення чинників дестабілізації стану СТВ у колективах та здійснювати превентивні заходи щодо їх локалізації, сприяти забезпеченню дієвого зв'язку і взаємодії в цій роботі всіх суб'єктів соціального діалогу.

У відповідності до затвердженого Плану основних заходів Відділення по організації роботи з позаштатними інституціями НСПП на 2018 рік:

1. З метою удосконалення діяльності інформаційно-консультаційних центрів НСПП (далі – ІКЦ):

- на початку року всім керівникам ІКЦ направлені листи-рекомендації щодо активізації співпраці; затверджені графіки та плани їх роботи;

- налагоджено систематичне надання керівниками ІКЦ інформацій про стан СТВ у містах і районах області (до 10 числа щомісячно), здійснення контролю за їх надходженням;

- продовжено підведення підсумків основної діяльності ІКЦ за 2017 рік та І півріччя 2018 року, результати якого були розміщені на тематичній сторінці Відділення, що розташована на web-сайті облдержадміністрації (рубрика «Соціальна сфера»), направлені у вигляді буклетів головам районних державних адміністрацій та міських рад, керівникам ІКЦ – для вжиття відповідних заходів щодо поліпшення їх діяльності, підвищення ефективності виконання визначених завдань і функцій (**93** буклети з підсумками діяльності за 2017 рік направлені 16.01.2018 р.; за І півріччя 2018 року направлені 10.07.2018 р.).

2. З метою інформування про основні результати діяльності Відділення, підвищення рівня правової обізнаності:

- керівникам ІКЦ направлені: Інформаційні бюлетені Відділення (№4-2017, №1-2018, №2-2018, №3-2018); буклети з інформацією щодо прогнозу можливих змін стану СТВ, виникнення КТС(К) у II півріччі 2018 року та у I півріччі 2019 року (всього – **132** екз.);

- арбітрам та посередникам НСПП направлені: Інформаційні бюлетені Відділення (№4-2017, №1-2018, №2-2018, №3-2018); буклети з інформацією щодо прогнозу можливих змін стану СТВ, виникнення КТС(К) у II півріччі 2018 року та у I півріччі 2019 року (всього – **96** екз.);

- проведено **4** щоквартальні наради-семінари з представниками позаштатних інституцій НСПП.

3. Продовжено практику залучення представників позаштатних інституцій НСПП до підготовки інформаційних матеріалів з актуальних питань для публікації у Бюлетені НСПП, розміщення на тематичній сторінці Відділення, що розташована на web-сайті облдержадміністрації (всім представникам позаштатних інституцій НСПП направлено відповідні листи-пропозиції).

4. ІКЦ залучаються Відділенням до здійснення заходів із запобігання ЗКТС(К). Так, у поточному році завдяки активній роботі інформаційно-консультаційних центрів в районах і містах області вдалось запобігти виникненню КТС(К) у: КП «Прилукижитлобуд», Комунальному підприємстві Прилуцької міської ради «Муніципальна поліція», КП «Ріпкинська житлово-експлуатаційна дільниця», Ріпкинське КП «Водоканал», Комунальному лікувально-профілактичному закладі «Семенівська центральна районна лікарня» тощо.

Також ІКЦ надавали Відділенню активну допомогу в підготовці прогнозів щодо можливих змін СТВ, виникнення КТС(К) у трудових колективах підприємств, установ і організацій Чернігівської області у II півріччі 2018 року; у I півріччі 2019 року.

5. З метою популяризації діяльності НСПП та її Відділення в області позаштатні інституції НСПП здійснюють роботу по рекламуванню фахового видання – Бюлетеня Національної служби посередництва і примирення та сприяють його передплаті.

Слід зазначити, що завдяки участі в роботі представників позаштатних інституцій НСПП у взаємодії із місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування вдалось зберегти соціальну стабільність на підприємствах, в установах, організаціях, розташованих в районах і містах області.

Підвищення рівня правової культури сторін соціально-трудових відносин

Практика роботи підтверджує важливість проведення заходів щодо підвищення рівня правової культури зацікавлених сторін СТВ. Для реалізації цього напрямку, упродовж 2018 року фахівцями Відділення вживалися наступні заходи:

1. Проведення на ряді конфліктогенних підприємств правової роботи щодо роз'яснень положень трудового законодавства з метою врегулювання наявних випадків дестабілізації стану СТВ.

2. Консультування сторін СТВ з питань застосування нормативно-правових актів та компетенції органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань профспілок стосовно задоволення вимог, які є предметом КТС(К).

3. Висвітлення на нарадах, навчальних семінарах, «круглих столах», фахових засіданнях, курсах підвищення кваліфікації представників органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, профспілкового активу області питань щодо ролі і завдань НСПП й Відділення, роз'яснення основних положень Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)».

4. Практика популяризації та роз'яснення (у т.ч. через місцеві ЗМІ, щоквартальний Інформаційний бюлетень Відділення, тематичну сторінку web-сайту облдержадміністрації, сайтах районних державних адміністрацій, безпосередньо у трудових колективах, серед представників позаштатних інституцій НСПП), положень законодавчих, нормативно-правових актів з питань вирішення КТС(К) та запобігання їх виникненню.

Головам галузевих профспілкових організацій, позаштатним інституціям НСПП в області, органам виконавчої влади та місцевого самоврядування для використання в роботі направлені методичні матеріали:

- «Методичні рекомендації по виконанню визначених завдань і функцій інформаційно-консультаційними центрами Національної служби посередництва і примирення» в Чернігівській області.

- «Соціальний діалог і соціальне партнерство в Україні».

- «Терміни і поняття, які можуть застосовуватися в процесі організаційного забезпечення заходів щодо врегулювання колективних трудових спорів (конфліктів)».

- «Інформація про стан соціально-трудових відносин, їх ускладнення чи загострення на підприємствах, в установах, і організаціях Чернігівської області за I квартал 2018 року».

- «Врегулювання колективних трудових спорів (конфліктів).

- «Інформація щодо прогнозу можливих змін стану соціально-трудових відносин, виникнення колективних трудових спорів (конфліктів) у трудових колективах підприємств, в установ, і організацій Чернігівської області у II півріччі 2018 року».

- «Аналіз основної діяльності інформаційно-консультаційних центрів Національної служби посередництва і примирення» в Чернігівській області за I півріччя 2018 року».

- «Інформація про стан соціально-трудових відносин, їх ускладнення чи загострення на підприємствах, в установах, і організаціях Чернігівської області за I півріччя 2018 року».

- «Інформація про стан соціально-трудових відносин, їх ускладнення чи загострення на підприємствах, в установах, і організаціях Чернігівської області за 9 місяців 2018 року».

- «Інформація щодо прогнозу можливих змін стану соціально-трудових відносин, виникнення колективних трудових спорів (конфліктів) у трудових колективах підприємств, установ і організацій Чернігівської області у першому півріччі 2019 року».

5. Спільно із Головним територіальним управлінням юстиції в Чернігівській області вивчався стан СТВ у державному підприємстві «Чернігівський науково-дослідний та проектний інститут землеустрою» та Чернігівському обласному центрі з гідрометеорології.

6. Підписані **5** Угод про співпрацю із:

- Чернігівським місцевим центром з надання безоплатної правової допомоги;
- Чернігівським обласним об'єднанням організацій роботодавців «Сіверщина»;
- Територіальним форумом профспілкових організацій Чернігівської області;
- Чернігівським обласним об'єднанням організацій роботодавців;
- Чернігівським обласним об'єднанням організацій роботодавців «Федерація роботодавців Чернігівщини».

Інформування громадськості про діяльність відділення НСПП

Організація роботи здійснювалася у відповідності до річного Плану основних заходів по інформаційному забезпеченню діяльності на 2018 рік та щомісячних планів роботи Відділення.

Форми і методи інформаційного впливу постійно розширюються та удосконалюються. Серед них:

1. Участь в роботі нарад, семінарів, конференцій, „круглих столів”, зборах профспілкового активу та інших заходах з питань СТВ, зокрема:

- у **5-ти** постійно діючих **семінарах**, що проводяться Головним територіальним управлінням юстиції в області з метою підвищення кваліфікації працівників юридичних служб, юрисконсультів місцевих органів виконавчої влади, територіальних органів центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій;

- у **21-му** засіданні **правової приймальні громадян**, відповідно до Плану проведення спільних заходів з напрямків правової роботи та правової освіти, затвердженого спільним наказом Головного управління юстиції у Чернігівській області та Відділення НСПП від 17.09.2013 №414/4/55, де розглядалися проблемні питання звернень громадян, у т.ч. щодо порушень їх трудових і соціальних прав.

2. Підготовка статей та інформаційних матеріалів з актуальних питань для:

- розміщення на web-сайті НСПП (направлено **72** інформації, розміщено – **69**);
- розміщення на тематичній сторінці Відділення, розташованої на web-сайті облдержадміністрації; в районних та місцевих ЗМІ та на офіційних сайтах сторін соціального діалогу (направлено та розміщено **23** інформації);

3. Здійснення **2 виступи** в прямих ефірах Чернігівського обласного радіо з питань основної діяльності Відділення та з нагоди 20-річчя утворення Національної служби посередництва і примирення та конфліктної ситуації на ДП «Чернігівторф».

4.**Виступ** в прямому ефірі Чернігівського обласного телебачення стосовно конфліктної ситуації на ДП «Чернігівторф».

5. Проведення **3 лекцій** з основної діяльності Відділення.

6. Випуск прикладної друкованої продукції: щоквартальних інформаційних бюлетенів, тематичних буклетів та методичних матеріалів Відділення, які направляються обласній державній адміністрації та її окремим структурним підрозділам, районним державним адміністраціям, обласній раді, міським та районним у місті Чернігові радам, Раді Федерації профспілкових організацій області та галузевим обкомам профспілок, обласним об'єднанням організацій роботодавців, управлінню Держпраці в Чернігівській області, арбітрам та посередникам НСПП, завідуючим інформаційно-консультаційними центрами НСПП в районах і містах області (всього

направлено **381** екз. інформаційних бюлетенів, **284** екз. тематичних буклетів та **122** екз. методичних матеріалів).

7. Інформування громадськості про основні напрямки роботи НСПП й Відділення, здійснення консультаційної, роз'яснювально-правової роботи через діяльність інформаційно-консультаційних центрів НСПП в області, які постійно забезпечуються Відділенням необхідними методичними та інформаційними матеріалами.

8. Організація передплати фахового видання - Бюлетеня Національної служби посередництва і примирення та підготовка статей для публікації в Бюлетені. До зацікавлених сторін соціального діалогу направлено **83** листа. В Інформаційних бюлетенях, буклетах Відділення, на тематичній сторінці web-сайту облдержадміністрації розташована відповідна реклама Бюлетеня НСПП.

Результати роботи Відділення щодо проведення оцінки відповідності критеріям репрезентативності та підтвердження репрезентативності суб'єктів сторін профспілок і організацій роботодавців

Відділенням упродовж 2018 року було проведено **2** засідання Комісії з проведення оцінки відповідності критеріям репрезентативності суб'єктів сторін профспілок і організацій роботодавців. За результатами роботи (на територіальному рівні) визнані репрезентативними:

- Коропську районну організацію Профспілки працівників освіти і науки України.
- Чернігівську обласну профспілкову організацію профспілки працівників соціальної сфери.

З метою підвищення рівня правової обізнаності та інформування профспілок, організацій роботодавців та громадськості з питань реалізації положень Закону України «Про соціальний діалог в Україні» щодо здійснення оцінки відповідності критеріям репрезентативності суб'єктів сторін профспілок і організацій роботодавців у 2018 році на сайті НСПП розміщено **3** інформації.

Головам галузевих профспілкових організацій, органам виконавчої влади та місцевого самоврядування для використання в роботі направлено **2** інформаційні матеріали щодо порядку оцінювання відповідності критеріям репрезентативності та підтвердження репрезентативності суб'єктів сторін профспілок та організацій роботодавців на територіальному рівні.

Висновки та пропозиції

Підсумки роботи Відділення у звітному періоді з ключових питань діяльності щодо поліпшення СТВ, сприяння вирішенню КТС(К) та їх запобігання, посередництва у примирно-переговорних процедурах між найманими працівниками та роботодавцями засвідчують, що в умовах досить складної динаміки економічних, фінансових, соціальних та інших причин і факторів у трудових колективах підприємств, організацій та установ області стан СТВ був **стабільним**.

Підвищеним рівнем виникнення чинників конфліктогенності відзначались окремі підприємства, установи та організації державної та комунальної форм власності, сфері освіти, охорони здоров'я, переробної та добувної промисловості.

Результати роботи Відділення були досягнуті завдяки консолідації зусиль всіх зацікавлених учасників сторін СТВ. Взаємодія в роботі з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, профспілками, роботодавцями будувались на засадах соціального партнерства, що дозволило застосовувати регламентовані нормативно-правовими актами примирно-переговорні процедури для досягнення нових позитивних результатів у справі поліпшення СТВ, правовому

розв'язанні КТС(К), попередженні акцій соціального протесту. Загалом, проведено **172** узгоджувальні зустрічі, **17** засідань трудового арбітражу та **5** засідань примирної комісії. Загальна сума погашеної заборгованості складає **14265,5** тис.грн.

Можливими шляхами поліпшення стану СТВ на підприємствах, установах та організаціях можуть стати:

- посилення державного контролю щодо дотримання вимог чинного законодавства про працю;
- надання своєчасної роз'яснювальної та правової допомоги сторонам СТВ з питань застосування чинного законодавства;
- ефективне використання найманими працівниками та роботодавцями можливостей примирно-переговорного процесу на доконфліктній стадії з метою ЗКТС(К);
- виконання роботодавцями положень колективних договорів, угод, узгоджених графіків погашення заборгованості із виплати заробітної плати;
- проведення заходів по усуненню негативного впливу на стан СТВ результатів реорганізації та реструктуризації підприємств, що призводить до скорочень штатної чисельності працюючих в умовах дефіциту робочих місць на ринку праці;
- своєчасне реагування відповідних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування на ускладнення стану СТВ в трудових колективах підприємств;
- усунення порушень прав та соціальних гарантій найманих працівників на підприємствах, що призупинили свою діяльність, і до яких застосовані процедури відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом;
- приведення до визначеної законодавством норми фінансування заходів по охороні праці та спрямування коштів на модернізацію матеріально-технічної бази підприємств (установ, організацій) тощо.

Окреслені напрями та підходи дозволять Відділенню більш результативно реалізовувати у 2019 році основні завдання, визначені Законом України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)», забезпечувати сприяння соціальної стабільності в трудових колективах Чернігівщини.

Взагалі, вдячні керівництву: Чернігівської обласної державної адміністрації, її структурних підрозділів; районних державних адміністрацій; Чернігівській обласній раді; міським та районним у місті Чернігові радам; Федерації та галузевих профспілкових організацій Чернігівської області; об'єднань організацій роботодавців, завідуючим інформаційно-консультаційними центрами і арбітрам НСПП, а також зацікавленим сторонам соціального діалогу, за співпрацю і взаємодію в роботі у 2018 році, спрямовану на збереження соціальної стабільності, запобігання виникненню колективних трудових спорів (конфліктів), акцій соціального протесту в трудових колективах підприємств, установ, організацій міст і районів області.

*Підготовлено головним спеціалістом
відділення НСПП в Чернігівській області
Піроцьким Б.Ю.*

Запрошуємо до співпраці!

Виконуючи свої повноваження щодо сприяння поліпшенню стану соціально - трудових відносин в регіоні, основні зусилля Відділення спрямовані на:

- запобігання виникнення колективних трудових спорів (конфліктів);
- забезпечення своєчасного приведення у правове русло стихійних проявів протестної поведінки найманих працівників і вирішення колективних трудових спорів (конфліктів), що виникають на підприємствах, в установах та організаціях;
- здійснення посередництва і проведення запобіжних процедур примирення;
- вивчення, виявлення та узагальнення причин виникнення конфліктогенних ситуацій, підготовку відповідних рекомендацій, пропозицій, надання консультаційної допомоги заінтересованим сторонам соціально-трудоових відносин;
- залучення потенціалу всіх причетних представницьких органів заради вироблення взаємоприйнятних рішень по усуненню дестабілізаційних чинників, що виникають між сторонами соціально-трудоових відносин;
- налагодження ефективної взаємодії, в межах компетенції, з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями профспілок і роботодавців в частині організації і вжиття спільних заходів щодо запобігання виникненню колективних трудових спорів (конфліктів);
- популяризації та роз'ясненню законодавчих і нормативно-правових актів НСПП, спрямованих на сприяння поліпшенню соціально-трудоових відносин, запобігання виникнення колективних трудових спорів (конфліктів).

У разі виникнення передумов соціальної напруги у трудових колективах підприємств, установ, організацій області (незалежно від форм власності і організаційно-правових форм господарювання) з питань порушення законодавства про працю, виконання колективних договорів, угод, за сприянням у вирішенні розбіжностей між найманими працівниками і роботодавцями та соціального захисту працюючих, до Відділення мають право звертатися як сторони конфлікту, так і органи влади, заінтересовані у стабілізації стану соціально-трудоових відносин на відповідній території. Спеціалістами Відділення будуть надані необхідні юридичні консультації з метою сприяння вирішенню кожної конкретної проблемної ситуації.